

Klistermærker, kridt og kræftbehandling

I forbindelse med opbygningen af den nye videnskabshistoriske basisudstilling, *Det nysgerrige menneske*, har Steno Museet i 2018 indsamlet en række genstande til at illustrere nogle af udstillingens mere menneskelige historier.

Hovedparten af de store genstande i den nye udstilling stammer fra museets samlinger, men for at perspektivere dem er der også indsamlet nye genstande til udstillingen.

Atomkraft: Ja tak og Nej tak!

Atomkraftens historie i Danmark er skildret ved hjælp af en række genstande fra Forskningscenter Risø. Men for at understrege atomkraftens dilemmaer har vi også indsamlet genstande, der viser tidernes modstand mod og forsvar for atomkraft.

I den forbindelse var OOA's karakteristiske logo med den smilende sol omgivet af teksten "Atomkraft? Nej tak" uomgængeligt. Solmærket blev skabt af Anne Lund og Søren Lisberg i 1975, efter sigende ved et køkkenbord i Klostergade i Aarhus. Det har siden gået sin sejrsgang

verden over. Budskabet "Atomkraft? Nej tak" er blevet oversat til 45 sprog og udgivet i millioner af eksemplarer på badges, klistermærker og T-shirts. Logoet er med andre ord blevet symbol for atomkraftmodstand i hele verden.

For at vise begge sider af debatten har vi også indsamlet og udstillet en T-shirt med et logo med teksten "Atomkraft? Ja tak". I logoet er den smilende sol erstattet af en mindst lige så glad blå atomkerne. Rettighederne til dette logo tilhører nuclearpoweryesplease.org, som er et netværk "for people who have an interest in the issue of nuclear power. This website

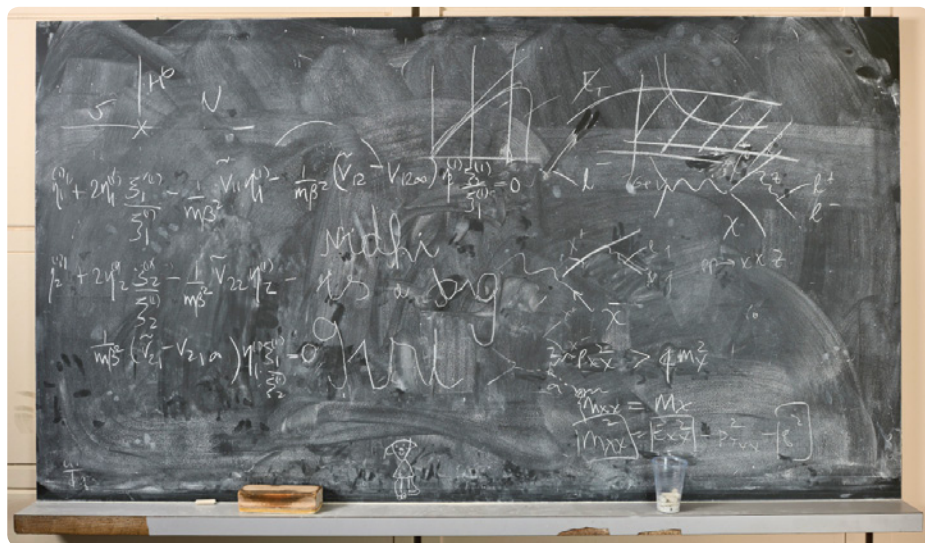
is a means to let you have the Smiling Atom artwork for free, to use as you please. It is also meant to provide relevant, accurate and scientific information regarding nuclear power, while at the same time combating junk science and misinformation."

CERN: eksperimenter og teorier

Som nævnt i oversigtsartiklen om samlingsarbejdet i 2018 (siderne 2-4) har vi suppleret de store acceleratordele i CERN-afsnittet med et par eksemplarer på udstyr til at registrere usynlige partikler.

For også at vise noget om det teoretiske arbejde og den mere menneskelige dimension ved CERN, har vi tillige indsamlet to stykker tavlekridt gennem vores kontaktperson på CERN, Emma Sanders. Hun spurgte den teoretiske fysiker Rakhi Mahbubani, om hun ville hjælpe Steno Museet ved at donere et par stykker kridt, som hun havde brugt. "Sometimes we get the strang-

Rakhi Mahbubanis tavle hvor hun har udfoldet sine tanker med kridt. Men også med en hilsen fra hendes datter i form af en tegning samt teksten "Nidhi is a big girl". Foto: Rakhi Mahbubani.

est requests:-)", som Sanders skrev til hende. Samtidig bad hun fysikeren om at tage et billede af formler, hun havde skrevet med kridtet. Det ville hun gerne: "Sure, I'd be happy to do it, but I guess that means I should erase my daughter's stick girl drawing from my blackboard?:". Hertil svarede Emma Sanders: "for the drawing, I'm sure the museum would prefer you leave it. It shows the human dimension – very important for attracting more people into science!" Sådan kan et par stykker kridt fortælle en kompleks historie om at væ-

re både partikelfysiker og mor.

Teknologisk spin off – og hvad deraf følger

Partikelacceleratorerne på CERN er først og fremmest bygget for at gøre os kloge-re på naturens mindste dele. Til at illustrere det har vi indsamlet forskellige udgaver af det tykke katalog over alle elementarpartikler, *Review of Particle Physics*, som udgives af the Particle Data Group (se side 2).

Men ind imellem viser det sig, at udstyret kan videreudvikles, så det kan anvendes til andre – og i nogles

øjne mere anvendelige – formål. Det kunne f.eks. være strålebehandling mod kræft, idet protonstråler ikke skader det raske væv omkring en svulst på samme måde som f.eks. røntgen- eller gammastråler. Derfor fortæller udstillingen også historien om opbygningen af det nyåbnede Dansk Center for Partikelterapi, DCPT, på Aarhus Universitetshospital i Skejby.

Inden det åbnede, blev nogle danske cancerpatienter sendt til behandling i Houston, Texas. Fra et par af dem er der indsamlet

genstande, som de har haft glæde af i forbindelse med behandlingen. F.eks. et HyperX Cloud Revolver-headset, der er blevet brugt af en ung mand, som var i et langvarigt protonterapi-forløb i Texas. I de måneder, han var derovre, spillede han online-computerspil med vennerne hjemme i Danmark, når han ikke var i behandling. Da han var færdigbehandlet, slog han på en stor gong-gong og fik en T-shirt, hvorpå der står "I rang the gong." En symbolsk og stærk markering af, at et behandlingsforløb er vellykket afsluttet. Denne T-shirt kan også ses i udstillingen.

Vi har også indsamlet et eksemplar af CD'en *Ingen kan love dig i morgen* af Rasmus Seebach. Den har været med en 6-årig dreng i Houston, hvor han skulle i protonstråleterapi. Selvom selve strålebehandlingen kun varede få minutter ad gangen, tog det længere tid at blive behandlet. Drengen kendte ikke klokken, men vidste hvor mange sange med Rasmus Seebach, behandlingen tog. Det kunne skabe tryghed i et fremmed land.

I udstillingen Det nysgerrige menneske kan man bl.a. se persondosimetre (øverst t.v.) og en række genstande, som har været benyttet af patienter, som har fået protonstråleterapi. Foto: Hans Buhl.

Teksterne på CD'en fra 2013 har fået kritik for at være klichétunge. På den anden side kan man sige, at det er berigende og befriende, at Rasmus Seebach, som er ambassadør for Børnecancerfonden, tør adressere svære emner som kræft og død – med tekster som f. eks. "Livet er en sommernat med vennerne i byen // Det hele varer kun et øjeblik // Det eneste vi ved med nogen form for sikkerhed // Det er der ingen, der ka' love dig i morgen." Selv siger

Seebach: "Hvis jeg kan gøre en minimal forskel for børn, hvis liv ser sort ud, og give dem lidt sol, så er jeg glad."

Der skulle efter sigende være flere danskere i Houston, der har brugt Rasmus Seebach under protonterapibehandling, hvorfor en texansk sygeplejerske skulle have spurgt: "Sig mig, har I ikke andre musikere i Danmark end ham Rasmus Seebach?"

*Mary Marie Kromann
og Hans Buhl*